

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1909. Letnik XXVI.

Obseg: Gospodarskopoučni izlet slovenskih kmetovalcev na Češko. — Gozdni lubadar. — V boj proti peronospori! — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Gospodarskopoučni izlet slovenskih kmetovalcev na Češko.

(Dalje.)

V nedeljo, dne 9. avgusta nas je pričakoval poseben užitek — vožnja po kanalizirani Veltavi v Melnik. Že ob 7 zjutraj smo se zbrali v Karlinskem pristanišču, kjer nas je pričakoval naš parnik »Marija Valerija«, z zastavami okrašen in že kurjen. Kmalu nato sta prišla naša spremljevalca nadinženirja kanalizacijske komisije čeških voda gg. Bohuslav Müller in Alojzij Drahorád ter sta po pozdravu ukazala, da parnik odrine (glej pod. 30.).

Parnik nam je velikodušno dala na razpolago sl. kanalizacijska komisija čeških voda, ktere načelnik je češki namestnik nj. ekselenca Karel grof Coudenhove. Podobe za ta sestavek mi je posodil vodja tehničnih del komisije, gosp. c. kr. stavbni svetnik Rubin, za kar mu bodi izrečena zahvala.

Gospoda spremljevalca sta nam namen kanalizacije takole pojasnila.

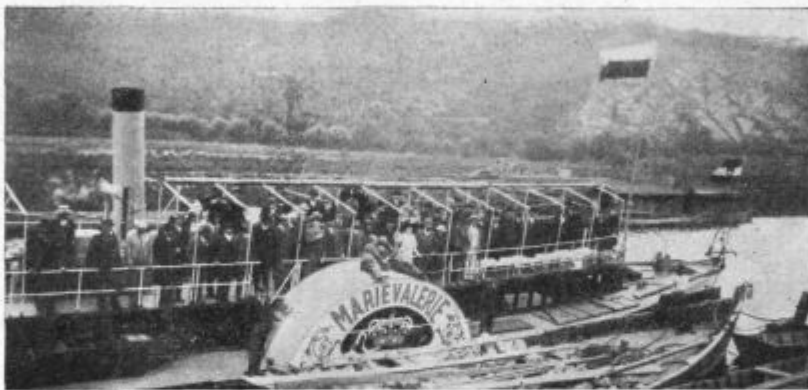
Obeh glavnih rek češkega kraljestva, Veltave in Labe, so se prebivalci že od pradavnih dob posluževali pri prevažanju blaga.

V starih časih, že od l. 950., so po Veltavi prevažali zlasti sol po plavih od Budjejevic do Prage.

Ko se je v letih 1548. — 1550. struga reke Veltave popravila in poglobila, so začeli sol prevažati tudi po ladjah.

V tem času se je pričela v Prago dovažati sol tudi po Labi s Saksonskega. Ker je pa bila na to sol iz inozemstva visoka carina, se je plovba na Labi

le malo razvijala, in ko so uradi tujo sol celo prepovedali uvažati, je še bolj zastajala. Tembolj se je pa razvijala plovba na zgornji Veltavi od Budjejevic do Prage. Žel. 1789. se je zgradil Švarcenberški kanal, ki je vezal Veltavo z Donavo. Kose je pa l. 1829. zgradila prva železnica v Avstriji (s konjsko močjo) iz Linca v Budjejevice, se je plovba

Podoba 30. Slovenski izletniki na ladji med vožnjo v Melnik.

na zgornji reki Veltavi še bolj razvijala, tembolj, ker je tudi v tem času budjejeviški rojak vitez Lanna, katerega spomenik smo videli v budjejeviškem mestnem parku, začel izvažati les za stavbo ladij na Nemško. Takrat so tudi v jezih napravili prepuste (vrata) za plave, da se je lahko vršila plovba iz Šumave do Hamburga. Leta 1860. so se od Štjehovic do Prage (22 km) odstranili vsi jezi in se je na tej progi uvedla paroplovba, ki obstoji še danes. L. 1869. je prevzela deželna gornji del Veltave nad Budjejevicami in vse njene

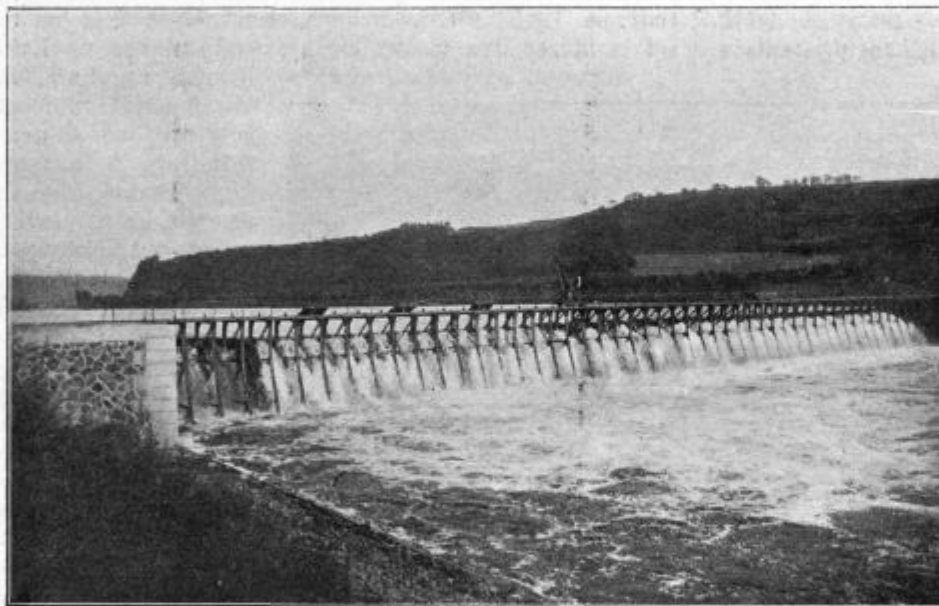
pritoke v svojo oskrbo in je v državni oskrbi ostala le Veltava od Budjejevic do Melnika (244 km) in Laba od Melnika do deželne (oziroma državne saksanske) meje (109 km). Plovba iz Prage v Melnik je bila do l. 1821. neznatna, pozneje se je bolj razvijala, posebno leta 1841., ko so začeli poglabovati strugo reke in odstranjevati jezove.

Vendar je bila voda na Veltavi od Prage do Melnika tako nizka, da se je na njej mogla vršiti plovba le pri visoki vodi. Šele na Labi od Melnika, zlasti pa šele od Ustja naprej (38 km), so lahko plule večje ladje.

Da se razvije plovba tudi od Melnika gor na reki Veltavi do Prage, zlasti ker je mesto Praga kot veliko industrijsko mesto navezano na mnoge sirovine, ki se dovažajo preko Hamburga po morju in ker njih dovoz po železnicah preveč stane, se je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja začelo resno misliti na končno in popolno ureditev čeških voda za paroplovbo, zlasti seveda rek Veltave in Labe. —

Po sporazumu med deželo in državo je izdelal tehnični odbor c. kr. namestništva v Pragi načrt pristanišča v Holeševicah pri Pragi in prezidavo obstoječega pristanišča v Karlinu, l. 1893. se je pa sklenilo moderno kanalizirati vso vodno progo od tu do deželne meje.

Na progi od Prage do Ustja, ki meri 121 km, so tehniki nasvetovali 13 nadrževalnikov (češko zdymadlo), in sicer 6 na Veltavi in 7 na Labi, in so preračunili delo pri 2,1 m vodne globočine na 26 milijonov kron.

Podoba 32. Zaporni jez v Libšicích.

Od tega je prevzela država $\frac{2}{3}$, dežela $\frac{1}{3}$ vseh stroškov.

Vse podjetje mora izvesti posebna kanalizacijska komisija, ki obstoji iz 5 državnih in 4 deželnih zastopnikov pod predsedstvom češkega namestnika ali njegovega zastopnika. Delo, ki se mora zvršiti, je:

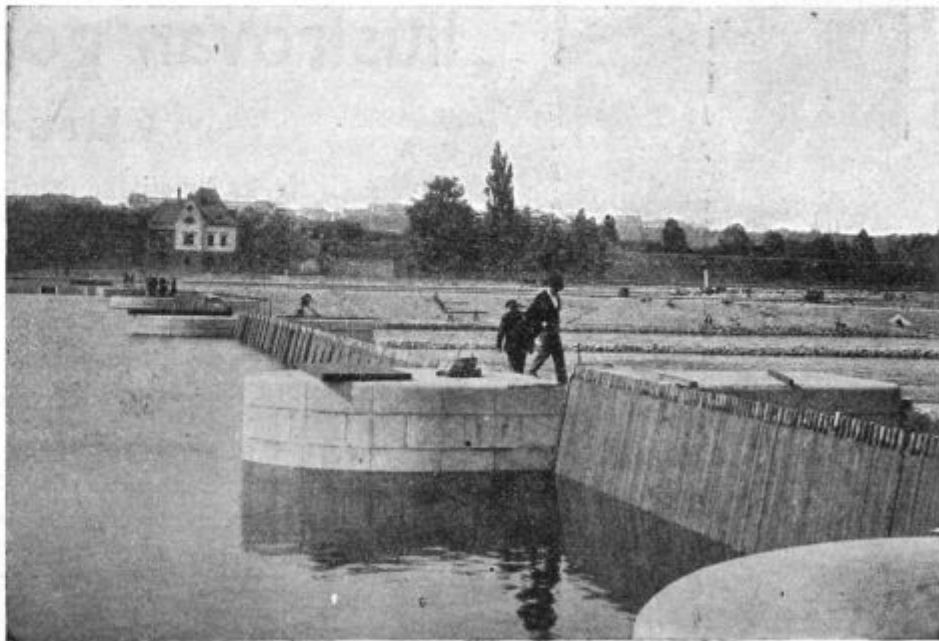
1. kanalizovanje rek Veltave in Labe od Prage

do Ustja n. L.,

2. reguliranje Veltave v Pragi in

3. razširjenje holeševskega pristanišča v Pragi, da bo trgovsko pristanišče.

Dosedaj je komisija izvedla svojo nalogo le deloma.

Podoba 31. Razporni (stebrični) jez v Troji.

Uravnala je pristanišče in kanalizirala progo od Prage do Beřkovic in je že tudi pričela z regulacijo reke Veltave v Pragi.

Nas seveda najbolj zanima del regulirane reke od Holeševic, oziroma od osebnega pristanišča v Karlinu do Beřkovic, kjer smo se z ladjo vozili.

Pred regulacijo sta bila plovbi na potu: 1. veliki padec reke in 2. nizka voda, zlasti poleti, kadar je suša. Pri taki suši je imela Veltava na mnogih krajih komaj $\frac{1}{2}$ m globočine, kar seveda niti za prazne ladje ni zadostovalo.

Zato so sedaj reko tako uravnali, da ima najmanj 2 m 10 cm globočine, tako da po njej lahko plovejo ladje s 600 t (600 ton = 6000 metr. stotov), ki se pogreznejo 1 m 80 cm globoko.

To so dosegli na različne načine. Strugo reke so uravnali in poglobili in potem s pomočjo nadrževalnikov vodo vzdignili.

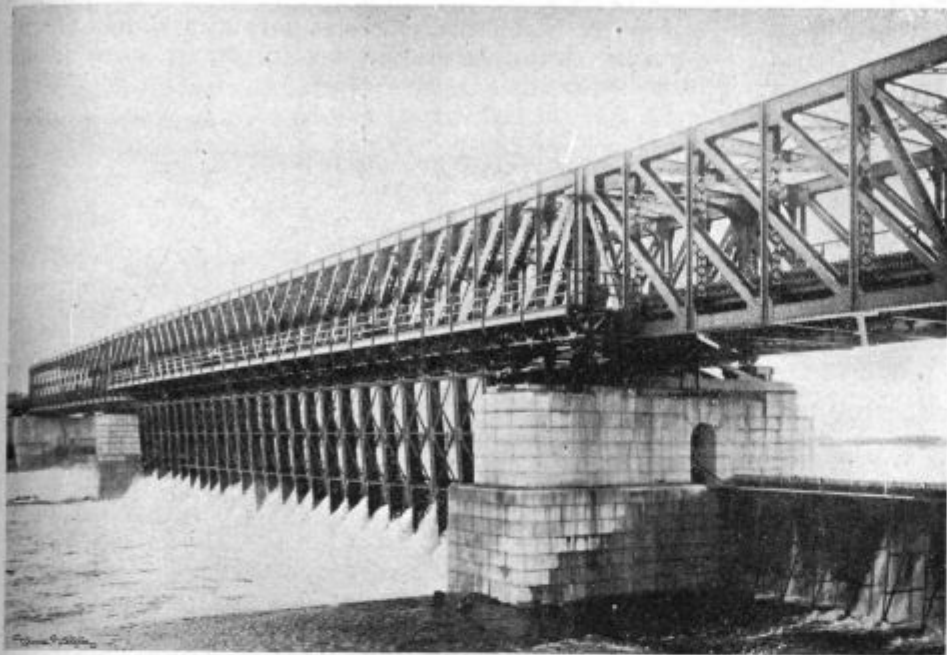
Vsak nadrževalnik obstoji iz 4 delov, in sicer:

a) Iz premičnega jeza, ki se da odpirati in zapirati. Z njim se voda vzdiguje (nadrži), tako da ima zadostno globočino (2,1 m). Jez mora biti seveda tako narejen, da se v nevarnosti, to

je pri veliki vodi, spomladi, kadar se led taja in odhaja itd., lahko hitro odpre, položi (sklopi) ali vzdigne. To je mogoče s pomočjo železnih stebrov in okvirov, ki se obračajo okoli nepremične osi na dnu reke, kamor so vdolana stavila (rake).

Razne jezove kažejo podobe 31., 32., 33.

b) Iz plovnega kanala, to je iz umetne rečne struge, ki dovaja vodo k plavilu, da se z njim obide padec reke. Taki kanali so tu 300 m do 10 km dolgi in 2'10 do 2'50 m globoki, na dnu pa 20 m široki, tako da se v njih lahko srečata dve veliki ladji. Bre-

Podoba 33. Jez z mostom v Miřovicah.

govni kanalov so utrjeni s tlakom, pri velikem postranskem 10 km dolgem kanalu med vasmi Vranjani Hořin z betonom.

(Plovni kanal glej na podobi 34. spredaj. Zadaž na levo je naravna struga reke.)

c) Iz plavil ali plovnih komor, kjer se ladja, oz. celi ladijni vlaki vzdigujejo na višino zgornje, oziroma se spuščajo na višino spodnje vode.

Plavila se delajo vedno po dve, drugo poleg drugega ali drugo za drugim, in sicer eno manjše, da se v njem lahko hitro spuščajo, ozir. dvigajo majhne ladje, eno veliko pa za velike ladje ali več ladij skupaj (ladijni vlak). Manjše plavilo je 11 m široko in 78 m dolgo, večje 20 m široko in 133'4 m dolgo. V veliko plavilo gredo lahko štiri ladje hkrati. Plavila kažejo podobe 34., 35. in 36. Na 34. podobi se vidi celo plavilo dveh komor.

d) Iz prepustov za plave, ki so 12 m široki, ob straneh obzidani in imajo zmerno viseče dno, da se po njih plavi lahko peljejo, zdrsnejo od višine nadržane vode na višino vode za nadrževalnikom. Prepust za plave kaže 37. podoba.

Sedaj že deluje 6 takih nadrževalnih postaj; toda ker je na spodnji Labi reka mestoma še preplitva, se še malo rabijo, ker tam velike ladje še ne morejo pluti. Zato se delo hitro nadaljuje, da se napravi končna zveza z Nemčijo. —

Med tem zanimivim pojasnilom smo pripluli s svojo ladjo „Marijo Valerijo“ v prvo komoro pri Troji. Ko so ladjo spustili v plovno komoro, so za nami zaprli železna vrata komore in so odprli kanale pri tleh.

Voda je začela hitro odtekat iz komore in z njo naša ladja padati. V petih minutah smo bili v višini spodnje vode, kakih 5 m niže kakor poprej. Ko se je to zgodilo, so odprli spodnja vrata, in naša ladja je plula naprej po reki do naslednje komore pri Podbabi (glej pod. 34.), kjer se je isto delo ponovilo. Jezovi so zelo zanimivi. Tri jezove nam kažejo podobe 31., 32. in 33. Zlasti zanimiv je mostni jez v Miřovicah, kjer je jezova sestava v zvezi z novim železnim mostom državne ceste.

Izmed plavil je pa najbolj zanimivo plavilo pri Hořinu, ki se nahaja na koncu postranskega, 10 km dolgega kanala (glej pod. 35. in 36.).

Zaradi neugodnih tal in velikega padca reke Veltave so namreč zgradili stranski kanal (novo strugo reke), ki pelje daleč v stran od Veltave in ki drži za njenim naravnim ustjem v Labo, tako da tvori ta kanal umeten

tok Veltave z Labo.

Pri zgradbi tega kanala so morali odkopati pol milijona m^3 (kub. metrov) zemlje, napraviti 130.000 m^3 zidu in za bregove so porabili 80.000 m^3 betona.

Kanal je 20 m širok, 2½ m globok in speljan deloma nad površino sosednjih zemljišč. Čez

Podoba 34. Plavilo pri Podbabi.

njega vodi 7 mostov.

Na koncu kanala se nahaja krasno izdelano veliko plavilo (glej pod. 35. in 36.). Samo mala komora tega plavila, kamor so nas opustili, drži 800.000 hl vode, ki se pa lahko v 5 minutah izpusti. V njej so našo ladjo

spustili za 10 m niže, kakor je stala prej na zgornji vodi. Voda, ki pri tem odteka iz komor, poganja vodne turbine, ki proizvajajo elektriko. S to elektriko se prav lahko odpirajo ogromna vrata v komori. Ko smo zapustili hořinsko plovilo, smo že od daleč videli Melnik v zastavah in v pristanišču na stotine ljudi.

(Dalje prihodnjič.)

Gozdni lubadar.

(Odgovor na 164. vprašanje.)

Med najnevarnejše gozdne škodljivce spadajo majhni, do $\frac{1}{3}$ cm dolgi, večinoma temnorjavi, valjasti hrošči, ki jih imenujemo lubadarje, ker izpodjedajo njih ličinke lubje vsega igličastega drevja in nekterih listovcev.

Preobrazujejo se tako kot navadni rjavi hrošč, namreč da iz jajčkov nastanejo ličinke, iz teh bube in končno popolni hrošči. Razlika je le ta, da se pri lubadarjih vsa ta preobrazba navadno zvrši v desetih do dvanajstih tednih in se v enem poletju dostikrat celo ponavlja, dočim pri rjavem hrošču traja skoraj tri leta.

Lubadarji namreč rojijo meseca aprila ali majnika in se zavrtajo pod lubje dreves, kjer ga prično izpodjedati na vse strani najprej sami, potem pa, ko se razvijejo iz jajčkov, ki jih samice zaležejo, ličinke, tudi ličinke. Ti rovi imajo razne oblike, po katerih se razločujejo vrste lubadarjev. Ličinke se preobrazijo v bube in končno v hrošče, in ti jeseni še enkrat rojijo ali pa pod lubjem prezimijo in se drugo leto prikažejo na dan. Hrošči

okroglimi luknjicami, kakor bi bilo nastreljeno s šibrami, in včasih, če je mnogo lubadarjev, se cedi smola iz njega, kmalu pa začno tudi iglice rjaveti in končno lubje odpadati. Drevo se posuši.

Zgodi se pa tudi, da se od dreves, v poletju ali jeseni načetih, že po celem deblu lubje odloči, iglice so pa še popolnoma zdrave in zelene in začno šele na pomlad rjaveti ravno tako kot pri drevju, ki se jeseni

Podoba 35. Pogled na spodnje oglavje plavila v Hořinu.

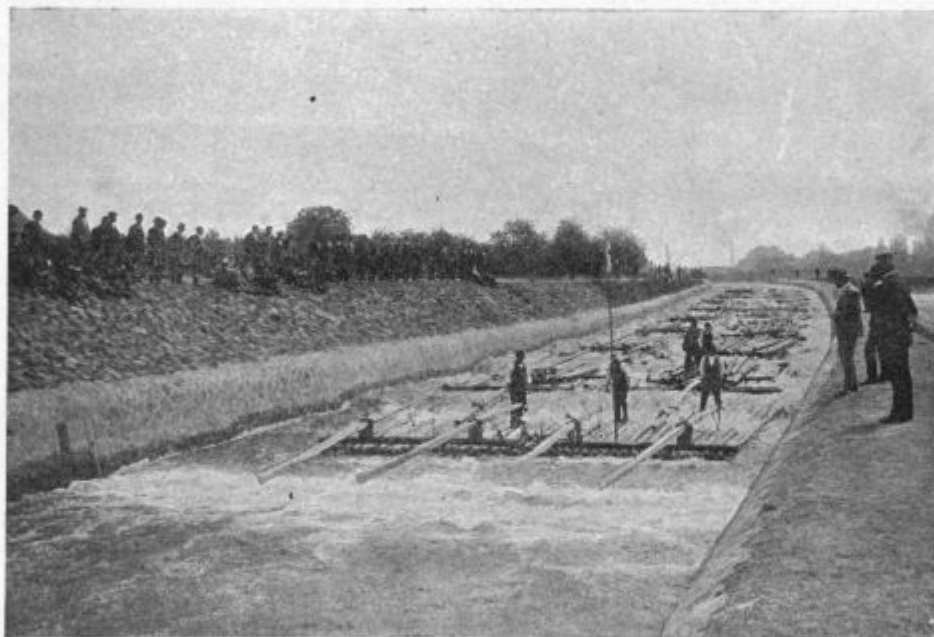
poseka in pusti v gozdu do pomladi. V manjših množinah se lubadarji nahajajo v igličastih gozdih vedno in se pokažejo pri sečnjah. Zato so posestnikom takih gozdov večinoma znani. Glavna stvar je, da se prepreči njih razmnožitev, kajti v neizmernem številu, v kakršnem včasih nastopijo, uničijo obširne gozde, če pravočasno ne porabimo vseh sredstev proti njim.

Popolnoma zdravih dreves navadno, dokler se preveč ne razmnože, ne napadajo, ampak naselijo se najrajši na drevju, ki je polomljeno in bolešno. Naša skrb mora torej biti, da taka drevesa takoj, vsekako pa pred časom, ko hrošči rojijo, posekamo, obelimo in iz gozda spravimo.

Vse v igličastih gozdih pozimi posekano drevje naj se vsaj do konca aprila spravi iz gozda, tako pa, ki ostane poleti v gozdu ali se v tem času seka, se mora takoj obeliti. Obeliti je pa treba globoko v zemljo tudi vse šture, ker se na njih prav rada zaredi zalega. Veje in vrhe, ki jih ne moremo več obeliti, je treba opaliti ali sežgati.

Od lubadarja načeta drevesa,

ki jih je po že opisanih znamenjih spoznati, naj se takoj posekajo in vse lubje in veje naj se sežgó. Prav dobro je, če se v takih gozdih poseka tu in tam kako

Podoba 37. Prepust za plave v Troji.

prezimijo pa tudi na štorih ali v zemlji [pod mahom.

Na načetem drevju je opaziti rjavo vrtanino (moko), ki obvisi na razpokah debla, lubje je navrtano z malimi

bolehaajoče ali v rasti zaostalo drevo, se mu obsekajo veje in se pusti, da leži na kaki podlagi nekoliko od tal, ker na taka debela lubadarji posebno radi odlože svoj zarod. Ta drevesa je pa treba pridno nadzorovati, in preden se zalega razvije v hrošče, obeliti in lubje sežgati. Doseže se stem to, da lubadarji drugega zdravega drevja ne napadajo.

Na Kranjskem je c. kr. deželna vlada izdala ponk o pokončevanju lubadarjev; vsled njene odredbe se pa tudi vsako leto po občinah z razglasi ukazujejo zgoraj omenjena sredstva za obrambo dreves in pokončevanje lubadarjev, in opustitev teh sredstev se strogo kaznuje.

Skrben gospodar pa bo iz svojega nagiba storil vse, da se v svojem gozdu ubrani tega škodljivca.

V boj proti peronospori!

Najhujši in najnevarnejši sovražnik naših vinogradov je sedaj nedvomno peronospora ali strupena rosa, ki more v malo dnevih uničiti ves pridelek in tudi trto tako oslabi, da je pridelek drugega leta dvomljiv.

Kdor pa nekaj let zapored peronosporo ne pokončuje zadostno, temu uniči slednjič ves vinograd.

In vendar so lehkomišelní gospodarji, ki sedaj premišljujejo, ali naj bi letos trte škropili ali ne, češ, saj lani ni bilo skoraj nič te bolezni, morda je tudi letos ne bo!

Kdor se na to zanaša, ta se pač zanaša le na slepo srečo in se izpostavlja največji nevarnosti, da pride ob ves pridelek. To sem si namenil tukaj v malo besedah dokazati.

Neštevilnokrat sem pri predavanjih in v raznih spisih poudarjal, da je treba vedno pred očmi imeti, da peronospora moremo le na ta način zatirati, da jo zabranimo.

Mi torej s pravočasnim škropljenjem lahko zabranimo, da se peronospora ne more razviti; če smo pa pravi trenutek zamudili in se nam je peronospora v vinogradu že naselila, je s škropljenjem ne moremo več pregnati in v najboljšem slučaju dosežemo s takim škropljenjem potem le to, da zabranimo, da nam ne napade doslej še zdravih, morda še nerazvitih trtnih delov.

Zato pa tudi vsakdo lehkomišelní dela, ki pravi: Jaz počakam; če bo kaj bolezni, bom škropil, če ne, pa ne bom!

Kdor bo šele takrat škropil, ko se bolezen že pokaže, ta je vsaj polovico pridelka že zavrgel!

Da bo bolj umljivo, zakaj škropljenje le zabranljivo učinkuje, hočem nakratko še enkrat ponoviti, kako se bolezen razvija.

Zimski trosi (to je seme peronosporo) prezimijo v odpadlih listih in na suhem grozdju.

Spomladi, navadno že v drugi polovici maja, najpozneje pa začetkom junija, letajo trosi po vinogradih in padajo na trtno listje in grozdni zarod.

Če imajo tam dovolj vlage (zadostuje tudi rosa), izkalijo in se koreninica peronosporo zarase v list, oziroma v grozd, in tam sesa trtni sok ter povzroči da se dotični list ali grozd posuši.

Ko se začne list paliti, izrase koreninica peronosporo na spodnji strani iz lista ali grozdne jagode in napravi tu novo seme — letne trose — ki se prostemu očesu vidijo kakor moka.

Ti letni trosi okužijo zopet ono novo listje ali grozdje, ki se je med tem časom razvilo.

Kako učinkuje galica?

Galica je strup. Če se list ali grozd z njo prej poškropi, preden se nanj padli trosi peronosporo, potem brani, da se pozneje nanj padli trosi ne morejo razviti. Če na list pade rosa, se namreč takoj v vsaki kaplji vode raztopi nekaj strupene galice, tako da dotična kaplja ni več čista, ampak zastrupljena voda. Kakorhitro pade v tako kapljo kak tros (seme) peronosporo, izkali sicer, toda galica kal takoj zastrupi, jo uniči in stem zabrani, da se ne more zarasti v notranjščino lista (oz. grozda). Kdor prepozno škropi, to se pravi šele takrat, ko je koreninica bolezni že v listu (grozdu), ta je že zamudil, kajti v list (grozd) galica ne more; ona ostane le na površini lista!

Iz tega vsakdo razvidi, kako lehkomišelní tisti ravna, ki s škropljenjem toliko časa čaka, da se bolezen prikaže, kajti potem so že vsi napadeni deli trte izgubljeni in jih ni več mogoče bolezni ubraniti.

Sedaj naj še omenim, če je upravičeno mnenje, da bo letos zopet malo peronosporo,

ker je bilo lani malo. To mnenje ni upravičeno. In zakaj? Razvoj peronosporo je najbolj odvisen od vremena. Če je vreme takrat, ko letajo prvi trosi, torej koncem meseca maja in v prvi polovici junija, suho, potem je to za peronosporo neugodno, ker trosi dobivajo premalo vlage, da bi izkalili, in večina jih pogine, ne da bi izkalila.

In to je bilo ravno lani vzrok, da se je bolezen tako malo razširjala. Imeli smo pač ravno takrat lepo, suho vreme, kar je pa — in to bo vsak, kdor pozna naše vremenske razmere, pripoznal — pri nas izjema.

Navadno pri nas maja in junija rado dežuje, dež in solčno vreme se vrstita zaporedoma — in to je najbolj neugodno za trto.

Vsak pameten gospodar bo torej tudi

Podoba 36. Ladijni vlak zapušča plavilo pri Hořinu.

letos pravočasno in pravilno škropil in se ne bo zanašal na slepo srečo. Takim gospodarjem velja naslednje poučilo.

Izkušnje zadnjih let pri nas, na Nemškem, Avstrijskem in drugod so pokazale, da je za uspeh škropljenja merodajno posebno to, da se prvič zadosti zgodaj škropi in da se škropljenje v kratkih presledkih ponavlja. Zato pa priporočam:

1.) Prvič takrat škropiti, ko so trtni poganjki zrastle dobro ped dolgi.

2.) Drugič naj se škropi 10 do 12 dni po prvem škropljenju, tretjič čez 12 do 14 dni za drugim škropljenjem. Tako trikratno škropljenje bo le v letih s suhim poletjem zadostovalo, drugače naj se škropi še četrtič, in sicer čez tri tedne po drugem škropljenju.

Bolje je škropiti večkrat in vzeti malo galice, kakor škropiti bolj poredkoma in vzeti bolj močno galico!

3.) Za vsa škropljenja zadostuje, če vzamemo eno kilo, kvečjemu 1½ kile galice na 100 litrov vode. Apna se vzame neugašenega ravno toliko, ugašenega za polovico več ali kvečjemu dvakrat toliko kakor galice.

Če ni apna, lahko vzamemo sodo, in sicer ravno toliko ali malo več kakor galice. Če se vzame premalo apna, ostane galica kislja in opali trto, če se vzame preveč apna, je tekočina pregosta, gre težko skoz škropilnice in dela na trtnem listju debelo skorjico, ki se v solncu razpoka in odpada, vsled česar škropljenje malo izda.

4.) Galica in apno (oziroma soda) se raztopi vsako zase in se šele neposredno pred škropljenjem zlije raztopina apna skoz gosto sito ali platno v raztopino galice; vse se dobro premeša in potem se z rdečim lakmovim popirjem preskusi, ali ni zmes kislja.

Če se namreč rdeč lakmov popir pomoči v zmes, mora pomodreti; če ne, je še toliko apna dodati, da nov popirček pokaže modro barvo.

Stara zmes ne učinkuje, kislja zmes opali trto!

Pri napravi zmesi naj se ne rabi železna posoda ali železno orodje, ker zelo slabša učinek galice.

5.) Škropljenje naj se vrši, če le mogoče, v tihem, suhem vremenu, in ne v najhujši vročini.

Le v najhujši stiski se lahko škropi tudi v mokrem vremenu in se škropljenje ponovi takoj, ko nastane lepo vreme.

Preden pride prvi dež, se mora galica na trti dobro posušiti. Če se to ni zgodilo, je treba škropljenje kolikor mogoče kmalu ponoviti.

Nekaj dni pred škropljenjem je treba trtno mladje povezati.

6.) Pri vsakem škropljenju se mora ne samo listje, ampak tudi grozdje dobro, to se pravi prav fino poškropiti in ne z galico oblivati.

Da se to zgodi in da se prihrani draga galica, naj si vsak vinogradnik omisli tako škropilnico, ki galico fino razpršuje. Take škropilnice se dobivajo pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani.

V suho ali na zeleno cepljene trte je treba takoj, ko so odgnale, in večkrat v kratkih presledkih poškropiti.

Prepričan sem, da vsak vinogradnik, ki bo ravnal po tem navodilu, ohrani svoj vinograd zdrav in se bo jeseni veselil storjenega dela.

Torej v boj proti peronospori in ne zanašajte se na slepo srečo!

B. Skalicky,

c. kr. vinarski nadzornik.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 158. Kako zatrem na vrtu mravljinice, ki so se vgnezdili v škarpi? (I. K. v M.)

Odgovor: Mravljinice je le tedaj mogoče zatreti, če se mravljišča razdero in mravlje po možnosti uničijo, n. pr. z vrelim kropom. V škarpi jim je seveda treba vzeti priliko gnezditi in po špranjah laziti, kar se doseže stem, če se špranje zadela in omečejo, kar se najbolje zvrši s cementom. Polaganje gnilih, smradljivih rib prežene mravlje, ki se pa potem seveda druge naselijo. Sicer pa mravlje na vrtu niso niti škodljive, pač pa so nadležne, in škoda, ki se jim pripisuje, prihaja navadno od drugih škodljivcev, n. pr. od listnih uši, ki jim mravlje sledijo zaradi sladkega soka, ki ga uši izcejujejo.

Vprašanje 159. V hlevu nameravam tlakati staje z betonom in gnojnično jamo narediti zunaj hleva. Ker nimam prostora za gnojišče, mislim puščati gnoj v hlevu, kakor doslej. Nastiljam s smrečjem in z listjem. Ali dobim pri takem ravnanju kaj gnojnice, kajti nekteri mi to odsvetujejo, češ da stelja vso gnojnico popije in gnojnica ne bo skoz gnoj odtekala? (M. K. v Z.)

Odgovor: Predvsem se nam čudno zdi, da nikakor ne morete dobiti prostora za gnojišče. Naredite gnojišče nad gnojnično jamo! Kjer ima ta proster, ga bo imelo morda tudi gnojišče. Najboljša stelja ne more popiti vse gnojnice, celo pa ne stelja iz smrečja in listja, ki je v tem pogledu zelo slaba. Gnojnica bo na betoniranih tleh vsekako odtekala in bo prodrla skoz gnoj. Gnoj, ki v hlevu ostaja, je dober, se dobro godi, pa slabša hlevski zrak, zato je treba hlev, ki se ne izkida, dobro zračiti. Priporočamo Vam narediti kratke staje, od jasi do gnojničnega jarka največ 2 m dolge, potem bo živina odkladala blato le zadaj in istotako gnojnice. ki se bo sproti stekala v gnojnični jarek. Na širokost naj ima govedo tudi malo prostora, in sicer odraslo govedo največ 120 cm, da ne more semintja plesati in vso steljo sproti ponesnažiti.

Vprašanje 160. Imam mostno tehtnico, ki jo nameravam rabiti za tehtanje tudi tujim ljudem proti plačilu, zato vprašam, kam se mi je obrniti za dovoljenje, da bom smel imeti javno tehtnico, in kdo potrdi cenik za tehtanje? (H. K. v Sv. J.)

Odgovor: Za napravo javne tehtnice morate dobiti dovoljenje od politične oblasti (okrajnega glavarstva), in tisti, ki bo tehtnico oskrboval, mora narediti izpit usposobljenosti. Izpit se naredi pri c. kr. merosodnem nadzorniku, in sicer na mestu njegovega uradnega bivališča. Izpit obsega znanje o utežih in o ravnanju s predpisanimi tehtnicami in merami. Cenik za tehtanje potrdi deželna vlada po zaslišanju trgovske in obrtne zbornice.

Vprašanje 161. Pri nas se je zgradila nova pivovarna, kjer se bodo dobivale ječmenove tropine, zato vprašam, kakšno vrednost imajo ječmenove tropine za krmo in za ktere živali so primerne? (I. P. v P.)

Odgovor: Ječmenove tropine iz pivovaren so kaj dobra krma, ki govedi in prasičem dobro tekne. Sveže ječmenove tropine imajo v sebi $\frac{3}{4}$ vode, ostali del je pa zelo redilen, ker ima v sebi veliko beljakovin in toščobe. Ječmenove tropine je le popolnoma sveže pokladati, ker se v kratkem času skisajo in rade splesnijo. Pokvarjene ječmenove tropine povzročajo drisko, po njih izgube krave mleko in mleko ter sirovo maslo dobi slabo kakovost. Nepokvarjene ječmenove tropine pospešujejo mlečnost ter se jih more eni kravi na dan dati 10—20 kg. Prav dobre so sveže in nepokvarjene ječmenove tropine za paitanje govedi in prasičev. Tem živalim se jih sme na dan pokladati do 25 kg za vsakih 1000 kg

žive vage. Za konje so ječmenove tropine prevodene in hodijo le kot dodatek drugi zadostni krmi v paštev.

Vprašanje 162. Pri nas je občina izbrala 3 može, ki naj razdele popravo in vzdrževanje občinskih potov med posestnike po razmerju njih zemljiškega davka. Kje naj izvemo, koliko vsak posameznik v vsaki katastrski občini plačuje neposrednjega zemljiškega davka? (F. V. na V.)

Odgovor: Občinska pota so javna, ki se morajo vzdrževati iz splošnih občinskih stroškov, ne za vsako katastrsko občino posebej, temveč skupno za vso politično občino. Po temtaka stroškov ni razdeliti samo na neposrednji zemljiški davek, temveč tudi na druge neposrednje davke, kakor je n. pr. obrtni davek. Postopanje Vaše občine torej ni pravilno, in če se kdo pritoži proti tako nameravanemu vzdrževanju občinskih potov, bo s svojo pritožbo zmagal. Županstvo je pa upravičeno zahtevati od pristojne davkarice seznamek neposrednjega davka za vsakega posameznega občana.

Vprašanje 163. Ali ima županstvo pravico zahtevati kak prispevek za ubožni zaklad od prodaje nepremičnin in poleg tega še kaj zase, kajti naš občinski odbor je sklenil pobirati od takih prodaj tudi $\frac{1}{2}$ % za županovo plačo? (I. P. v P.)

Odgovor: Občinski sklep, pobirati $\frac{1}{2}$ % prispevka od skupička pri prodaji zemljišča za župansko plačo ni veljaven, ker kaj takega občinski odbor sploh ne sme skleniti. Glasom § 31. deželnega zakona z dne 28. avgusta 1883. l. glede oskrbovanja ubogih pa pripade 1 % od izkupila vseh „prostovoljnih dražb“ v občinski ubožni zaklad, a o tem ni treba sklepati občinskemu odboru, ker že omenjeni zakon to zapoveduje.

Vprašanje 164. Kako se zatre lubadar v gozdu in kje se dobi slovenska knjiga o oskrbovanju gozdov?

Odgovor: O lubadarju smo prijavi kot odgovor na Vaše vprašanje poseben spis v tej številki „Kmetovalca“ in sicer posnet iz A. Guzeljeve knjige „Navod za oskrbovanje malih gozdnih posestev“, ki se dobiva pri „Gozdarskem društvu za Kranjsko in Primorsko“ v Ljubljani.

Vprašanje 165. Pri nas sta glede razrezovanja krompirjevih gomoljev za saditev dve mnenji: eni narežejo velike kose, ki imajo več očes, misleči, da krompir tem bolje obrodi, čim več steblovja naredi, dočim drugi sadijo majhne kose z enim očesom, trdeč, da požene potem samo eno steblo, ki pa zato obrodi debelejši plod. Ktero mnenje je pravo? (A. V. v S.)

Odgovor: Poganjek iz krompirjevega očesa rase v pričetku le s pomočjo v gomolu nakopičenih redilnih snovi, zato se le tisti poganjek dobro razvije in naredi krepko krompirjevo rastlino, ki bo dobro obrodila, ki izrase iz očesa, ki ima okoli sebe veliko redilnih snovi od vsajenega gomola. Iz tega sledi, da ni dobro saditi majhnih koščkov krompirja, celo ker je razrezan krompir na odrezah zelo podvržen gnilobi. Odtod tudi prihaja, da se pridela največ in najlepšega krompirja od celih gomolov, ki se jim odstranijo vsa očesa razen enega. Tako ravnanje pa največkrat ni dobro. Vobče je najbolj priporočeno saditi take kose, ki imajo vsaj tri očesa. Navadno se sadijo manjši gomoli kar celi, veliki se pa podolgem prerežejo v dva kosa, ki imata oba prilično po enako število očes.

Vprašanje 166. Zakaj se mi istrsko vino ne skisa, čeprav je na gorkem v kuhinji poleg štedilnika? (F. Ž. v S.)

Odgovor: Kis iz vina se dela s pretvarjanjem alkohola v ocatno kislino s pomočjo ocatnih bakterij. V to svrhu morajo biti pogoji za razvijanje ocatnih gliv ugodni, in če se Vaše istrsko vino noče skisati je to le dokaz, da nedostaja enega ali več teh pogojev. O tem smo že večkrat

pisali v našem listu in smo l. 1907. v Kmetovalcu prijavi daljši spis c. kr. vinarskega nadzornika g. Skalickega pod naslovom „Kako se pripravlja dober vinski kis.“ Ponatis tega spisa dobite pri naši družbi za 10 h.

Vprašanje 167. Odkod prihaja, da so sezamove tropine cenejše kakor lanene, dasi so prve močnejše; ali imajo morda kako napako, da so manj vredne? (J. S. v Č.)

Odgovor: Sezamove tropine so zato cenejše kakor lanene, ker jih je veliko več na trgu in ker je sezamovo seme veliko cenejše kakor laneno, vsled česar oljarne morejo sezamove tropine ceneje prodajati. Sezamove tropine niso tako okusne kakor lanene, zato jih marsiktera žival v pričetku ne mara; ko se nanje privadi, jih pa rajša je kakor druge. Za teleta in mlado goved v prvem letu imajo lanene tropine pač prednost, ker imajo v sebi veliko rudninskih snovi, ki pomagajo ojačevati okostje. Pri odrasli govedi imajo pa sezamove tropine iz gospodarskega stališča odločno prednost, ker so močnejše kakor lanene in pri tem cenejše.

Vprašanje 168. Na svojem posestvu nameravam zgraditi drvarnico in bi njen kap segal še na moj svet. Čujem, da mi sosed namerava braniti to stavbo, ker bi mu zaprl razgled na cesto. Ali mi sosed more zabraniti stavbo na mojem svetu in ali je za stavbo drvarnice potrebno stavbno dovoljenje županstva. (J. P. na P.)

Odgovor: Če z novo stavbo v nobenem oziru ne posegate v ktere koli obstoječe sosedove pravice, potem sosed ne more ugovarjati proti novi stavbi. Pravica, imeti prost razgled, ne obstoji, izvzemši če si je sosed od Vas ali Vaših prednikov to pravico na kak način zagotovil. Služnostne pravice do zraka in svetlobe nad površjem kaknega zemljišča se ne dajo priposestovati. Po stavbnem redu morate dobiti stavbno dovoljenje tudi za zgradbo drvarnice od županstva.

Vprašanje 169. Imam novozidane svinjake, a vkljub temu dobe mladi prasiči vsako leto krč, t. j. bole jih noge. Kaj je temu vzrok in kako se da to preprečiti? (V. S. v G.)

Odgovor: Vaši prasiči se prehlade in dobe revmatizem, in to je vzrok, da jih noge bole. Prasiči se prehlade, če je v svinjaku prepih, zlasti pod tlemi, če so mrzle stene ali če je svinjak vlažen in so zato stene mokre. Preprečiti je torej treba vsak prepih in vlažnost v svinjaku je odstraniti z dobro delujočim prezračevanjem.

Vprašanje 170. Kako in s čim zatrem mravljinice na mladem sadnem drevju, ki hočejo vse uničiti? (I. K. v M.)

Odgovor: Enaka vprašanja nam prihajajo vsako pomlad v velikem številu. Bodi Vam in vsem drugim naslednje povedano: Mravlje niso prav nič škodljive sadnemu drevju. Kakor hitro zapazite, da po sadnem drevju lažijo gorindol mravlje, tedaj ste lahko prepričani, da so na drevju listne uši, in te so škodljivke, ki povzročajo, da se listje zavija in so vzrok, da se listje tudi suši, da rast vrhov zastaja in se ti včasih celo suše. Le pogledjte natančno na sveže poganjke in pod sveže listje, pa boste takoj našli uši, ki so zelenkaste, torej enake barve kakor poganjki in listje ter se zato pri površnem ogledovanju ne opazijo takoj. Nekatere vrste uši so sivkaste ali tudi rjavkaste. Listne uši, ki se žive od drevesnega soka, izcejujejo neki sladke sok, in za tem grede mravlje, in odtod prihaja, da so povsod tam mravlje, koder so listne uši. Zatrpite listne uši s tobakovo vodo, in kadar te izginejo z drevja, izginejo tudi mravlje.

Vprašanje 171. Kako naj ravnam s hruševcem ali z jabolčnikom, da ohrani svojo naravno sladkobo n reze okus? (I. S. v Z.)

Odgovor: Sladkoba prihaja od cukra in reze okus od ogljikove kisline, ki nastaja pri kipenju cukra. Dokler

mošt še ni popolnoma pokipel, torej ima še cukar in razstopljeno ogljikovo kislino v sebi, toliko časa je sladek in rezek. Dlje časa mošt sladek in rezek ohraniti se more edino po načinu, kakor se izdeluje peneče vino. Najpreprostejši način je, če se že nekoliko pokipel, a še vedno sladek in popolnoma čisti mošt dene v močne steklenice, ki se dobro zamaše in se zamaški še posebej z motvozom ali z žico k vratu steklenice pritrdijo, kakor pri šampanjcu. Izdelovanje takega penečega se hruševca ali jabolčnika se seveda mora razumeti, ker pride še marsikaj v poštev, česar ne moremo na tem mestu popisati.

Vprašanje 172. Imam jesenskega prasiča, ki je božjasten in ima vedno pogostejše napade, zato sem ga prisiljen zaklati, zato vprašam, če je meso od božjastnega prasiča užitno? (A. L. v K.)

Odgovor: Božjast je bolezen čutnic ter nikakor ne vpliva na kakovost mesa v katerikoli oziroma glede njegove porabnosti za uživanje, zato se božjasten prasič brez bojzani sme zaklati in njegovo meso uživati.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelnštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju, saj bo to njim v čast, tovarišicam pa v spodbudo.

Podružnica v Srednji vasi v Bohinju.

Naša podružnica, ki s svojimi pičlimi sredstvi marljivo deluje, je storila nov korak k pospeševanju kmetijstva v gorenji Bohinjski dolini. Kozoreja je namreč v naši dolini, kjer imamo mnogo pašnikov, ki jih moremo samo s kozami rabiti, silno važna. Koze dajejo znamenit dohodek, zlasti malim posestnikom, ki jih je pri nas največ. Poprejšnja gonja proti kozam po izvestnih krogih je dandanes pač nemogoča, če kozorejci pazijo, da koze ne pridejo v gozde, kjer bi delale škodo. Ta gonja proti kozam in nerazumna reja koz sta našo kozorejo oškodovali glede količnosti in kakovosti. Podružnica je sklenila pospeševati rejo koz, in sicer s poukom ter z zboljšanjem pasme. Glavni napaki naše kozoreje sta plemenjenje v sorodstvu in raba neprimernih plemenskih kozlov, ki kot plemenjaki niso dovolj umno oskrbovani. Te napake bo treba odstraniti s primernim poučevanjem. Pa tudi kakovost naših koz je zaradi teh napak nazadovala, in z umno rejo je bo treba zopet dvigniti. Da se pa cilj prej doseže, bo treba domače pleme prekrizati s kako boljšo pasmo. V tem oziru je podružnica že vse potrebno ukrenila, da naredi poskušnjo s križanjem domačega kozjega plemena s svetovnoznano belo, nerogato samsko kozo, ki je izredno mlečna. S pomočjo glavnega odbora naše družbe v Ljubljani smo dobili v to svrhu že državno podporo, in vsled tega moremo takoj na delo. Na velikonočni pondeljek nas je obiskal ravnatelj c. kr. kmetijske družbe g. Pirc, ki je mnogoštevilno zbranim kozorejcem povedal, po katerem potu se bo dala kozoreja dvigniti, in je obljubil podružnici pomagati pri njenem početju ter kozorejcem zlasti s poukom iti na roko. Da se nam je dobrih uspehov nadejati, lahko trdimo z ozirom na dejstvo, da je veselje do kozoreje pri nas izredno globoko vkoreninjeno že izza davnih časov, in lahko rečemo, da nobena reč ni naša kmetovalce nikdar tako močno vznevoljila, kakor preganjanje koz čez dopustno mero.

Podružnica v Planini pri Rakeku.

Kmetijska podružnica v Planini pri Rakeku je imela svoj občni zbor 28. p. m. ob precejšnji udeležbi udov, vendar bi jih bilo lahko še več, če bi se naši ljudje malo bolj brigali za svojo korist. Pri tem zborovanju se je spominjalo tudi pokojnega marljivega in dolgoletnega uda Josipa

Kremenška iz Lazov. Sklenilo se je nabaviti par plemenskih jorkširskih prasičkov, trtno, oziroma drevesno škropilnico in za poskušnjo eno voluharko s potrebnim številom nabojev.

Kmetijske novice.

Sadjarstvo. (Njega najvažnejši nauki za pouk v ljudski šoli in za kmečke potrebe). To je naslov 111 strani obsegajoči knjigi, ki je ravnokar izšla in jo je spisal Jožef Klemenčič, učitelj pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah na Štajerskam ter jo je tudi sam založil. Kratek, a vendar jednat spis o sadjarstvu, opremljen s 163 podobami, je dobro došel za naše slovenske kmečke sadjarje in je dober kaži-pot učiteljem pri pouku o sadjarstvu, zato prav tpolo pripočamo novo izšlo knjigo v nakup, celo ker danes ni nobene novejšje slovenske knjige enake vsebine. Knjiga se dobiva po 1 K 10 h s poštnino vred pri pisatelju in založniku Jožefu Klemenčiču, učitelju pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah na Štajerskem. Naša družba nima te knjige v zalogi, zato nujno prosimo, naj se pri nas ne naroča!

Družbene vesti.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 56 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, jo dobe voznine prosto, a le do zadnje železniške postaje, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj grede tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpi, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov nad 100.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

* **Zmleto žveplo proti plesni na trtah** ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žveplo moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg.

* **Modra galica in žveplo** se bosta oddajala koncem aprila, oziroma začetkom maja. Opozarjamo pa vinščake, da pride letos na trg silno veliko ameriške in angleške modre galice, ki je cenejša, a zato ni čista, je trtam lahko škodljiva in je navadno v velikih težkih sodih, ki voznino zelo podražijo, ter je vrhutega smetna, da končno v sodu ostane veliko neporabnega blaga. Naša družba ima letos le omejeno množino modre galice kupljene, ker ve, da se bo marsikdo dal zapeljati po cenejši ameriški galici, zato prosimo, naj se nam naročila kmalu pošljejo.

Trtne škropilnice ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: Navadne škropilnice, „Korona“, in škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škropilnica „Korona“ stane K 20— in škropilnica „Hero“ K 32— z zabojem vred.

Trtne škropilnice za polovično ceno in v slučajih, ki so upoštevanja vredni, tudi zastoj bo oddal nekaj komadov glavni odbor revnim vinogradnikom na priporočilo podružnic ali županstev. Tudi podružnice, zadrage in občine, ki se zavežejo škropilnice brezplačno posojati revnim vinogradnikom, jih morejo nekaj dobiti po znižani ceni ali zastoj.

*** Ne pozabite na škropljenje trt z modro galico proti peronospori!** Peronospora na trtah je pri nas povsodi razširjena in bo prav gotovo tudi letos nastopala, in sicer v večji ali manjši meri, kakor bo ravno temu primerno vreme. Naj se noben vinogradnik ne zanaša, da bo letos manj peronospore, in naj celo ne verjame onim krivim porokom, ki pravijo, da peronospora pojenjuje. Kdor ne bo spomladi pravočasno škropil, tistemu bo poleti ta bolezen prav gotovo vse trsno listje posmodila. Priskrbite si torej pravočasno potrebno modro galico in trtne škropilnice! Vsakemu vinogradniku priporočamo pazljivo prebrati spis v tej številki „Kmetovalca“: „V boj proti peronospori!“

*** Vreče kupujemo!** C. kr. kmetijska družba kupi popolnoma dobre, cele ali vsaj dobro zakrpane vreče od Tomasove žlindre in od kalijeve soli ter od kajnita po 40 h kos, in sicer oddane v družbeno pisarno, torej voznine proste. Kdor take vreče pošlje, mora sam voznino plačati: vreče se pregledajo in se plačajo samo cele ali dobro zakrpane. Vreče od žlindre je na vsak način površno izprati in suhe poslati.

*** Deteljno seme** zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače štajerske ali črne detelje po 1 K 85 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 80 h kilogram.

*** Seme krmne pese** dobivajo udje pri družbi po 90 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko ter rumeno ekendorfovko.

*** Glede oddaje semen** objavljamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

*** Dušičnato umetno gnojilo, in sicer amonijev sulfat**, bo družba imela odslej v zalogi. Cena temu gnojilu je 31 K za 100 kg. — To gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozorjamo na spis „Gnojenje z dušikom“ v 1. št., na spis „Dušičnata umetna gnojila“ v 2. št., na spisa „Gnojenje travnikov z umetnimi gnojili spomladi“ ter „Mešana gnojila in gnojenje vinogradov z umetnimi gnojili“ v 3. št. in na spis „Gnojenje krompirju, zlasti z umetnimi gnojili, s posebnim ozirom na amonijev sulfat“ v 6. številki letošnjega „Kmetovalca“.

*** Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro po K 8—19 odstotno, za 100 kg. Te cene veljajo za nadrobno oddajo v družbenem skladišču. Pri naročitvah v celih vagonih se odračunajo skladiščni stroški in se torej dovoli znaten popust. V zalogi ima družba le 18 odstotno Tomasovo žlindro.

Rudninski superfosfat s 14 % v vodi raztopne fosforove kisline po 8 K 100 kg z vrečo vred. Pri naročilih v celih vagonih znaten popust. Svarimo pred nakupom superfosfata, ki je zaznamovan kot 12—14 odstoten, če ni primerno cenejši, kajti tak superfosfat je resnično le 12 odstoten in sme v razmerju z gorenjo ceno le 6-86 K veljati.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvor-

nica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudniskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 80 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 4 K 80 h.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 35 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 31 K 100 kg.

*** Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo knpiti, po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. V navedeni ceni so všeti izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

*** Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine, ima družba v zalogi ter jih oddaja prve po 19 K in druge po 17 K 50 h. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg. Ker imajo tvornice le malo blaga v zalogi, more družba naročitve izvrševati le po vrsti, kakor dohajajo, in sicer z ozirom na zalogo, ki jo iz tvornice sproti dobiva.

*** Oljnih tropin**, bodisi lanenih ali sezamovih, dobiva družba na teden komaj po en vagon iz tvornice, ker imajo nekatere tvornice vso zalogo razprodano, druge pa zaradi pomanjkanja vode ne morejo delati. To je vzrok, da naročnikom ne moremo točno postreči.

*** Klajno apno** oddaja družba v izvirnih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljatve na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozorjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

*** Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjeno ploščevine oddaja družba po 10 K.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 1. marca 1909.

(Konec.)

Za nove ude so se zglasili in so bili sprejeti gg.:

Katol. slov. izobr. društvo v Podbrdu ob Bači; Jesih Jakob, posestnik in gostilničar v Rudniku; Rabir Valentin, posestnik v Spod. Gorjah; Piber Anton, posestnik v Spod. Gorjah; Svetina Jakob, posestnik na Dobravi; Valant Anton, posestnik v Zasipu; Prešeren Izidor, posestnik v Zasipu; Zupan Anton, posestnik v Zasipu; Šelj Francišek, posestnik v Budanjah; Škrj Anton, posestnik v Vrhpolju; Lavrenčič Ivan, posestnik v Vrhpolju; Močnik Jakob, posestnik v Gorjah; Hudovernik Francišek, posestnik v Radovljici; Porenta Francišek, posestnik v Stražišču; Bajželj Jakob, posestnik v Stražišču; Kodran Lovro, posestnik v Stražišču; Volčič Rudolf, posestnik v Stražišču; Rozman Ivan, posestnik v Stražišču; Žontar Pavel, posestnik v Stražišču; Gorjanec Peter, posestnik v Stražišču; Stare Matija posestnik v Stražišču; Rozman

zišču; Vrhovec Josip, posestnik v Ljubljani; Bizjak Lovro, posestnik v Studenem; Muc Miko, posestnik v Primosteku; Štefanič Martin, posestnik v Dobravici; Tome Janez, posestnik v Primosteku; Lovrenčič Pavel, posestnik v Vrbu; Pretnar Ignacij, posestnik v Podtabru; Kele Frančišek, nadučitelj v Notranjih goricah; Alic Anton, posestnik v Notranjih goricah; Alic Martin, posestnik v Notranjih goricah; Mrak Frančišek, posestnik na Plešivici; Založnik Ivan, posestnik v Notranjih goricah; Nartnik Peter, posestnik v Notranjih goricah; Založnik Jožef, posestnik v Notranjih goricah; Janhar Jakob, posestnik v Podrečah; Grošel Neža, posestnica v Poljanah nad Škofjo Loko; Dolenc Lovro, posestnik v Srednji vasi; Ahlin Anton, posestnik v Malem Mlačevem; Grjol Matevž, posestnik v Polhovem gradu; pl. Strigl Danijela v Ljubljani; Veselič Ivan, posestnik v Gorencah; Milek Miha, posest. in gostil. v Adlešičih; Tkalečič Ivan, posestnik v Pribincih; Hren Anton, nadučitelj na Muti; Ivančič Anton, posestnik v Postojni; Fajdiga Anton, posestnik v Vel. Otoku; Gorup Jakob, posestnik v Zalogu; Bole Frančišek, posestnik v Zalogu; Drobnik Frančišek, posestnikov sin na Perovem; Osov Šimen, posestnik v Tinjah; Volk Ivan, posestnik v Suhorju; Dolenc Albin, posestnik v Razdrtem; Lavriša Frančišek, posestnik v Horjulu; Zmrzljak Frančišek, posestnik v Hodišah; Hadolin Valentin, posestnik v Čelu; Filipič Matevž, cerkovnik v Stari Oselci; Alič Ivan, posestnik v Ločnici; Hribar Fr., mestni skladiščar v Ljubljani; Knez Hinko, posestnik in trgovec v Št. Jurju pod Kumom; Podlogar Frančišek, posestnik v Veliki gobi; Flus Ivan, posestnik na Gabrski gori; Anončna ekspedicija »Propaganda« E. Teich na Dunaju; Brod Frančišek, pos. na Ojstrici; Zelenik Frančišek, posestnik v Krčevinah; Volk Frančišek, posest. v Suhorji; Lindič Josip, posestnik v Stančjem vrhu; Lindič Luka, posestnik v Gabrjelah; Skušek Jenez, posestnik v Jeperjaku; Žagar Frančišek, posestnik v Zakotju; Rugelj Ivan, posest. v Trbincu; Žnidaršič Anton, posestnik v Slepšeku; Hočvar Anton, posestnik v Slepšeku; Arko Janez, posest. v Martinji vasi; Kožman Kristijan, posestnik v Žapužah; Jazbec Karol, posestnik v Polju; Debeljak Jakob, posestnik v Babnem polju; Špehar Ivan, posestnik v Danah; Palčič Ivan, posestnik na Vrhniku; Škrbec Anton, posestnik v Pudoču; Mlakar Anton, posestnik v Danah; Habe Frančišek, posest. v Zadlogu; Kavčič Jodok, posestnik v Lomeh; Pivk Štefan, posestnik v Predgrizah; Vončina Frančišek, posestnik v Zadlogu; Lampe Franja, posestnica v Črnem vrhu; Fridrich Bogomir, c. kr. vladni svetnik v pošt. v Ljubljani; Bralno društvo v Šmarci; Jevšič Josip, posestnik v Mikotah; Žerko Vinko, posestnik v Lokah; Sablačan Boštjan, posestnik v Glinjah; Sitar Peter, posestnik in trgovec v Jesenicah; Ecker Marija, trgovka v Ljubljani; Matekovič Ivan, posestnik v Radovici; Jankovič Frančišek, posestnik v Vinci; Lindič Ivan, posestnik v Vinci; Lužar Frančišek, posestnik v Vinci; Redek Josip, posestnik v Dol. vasi; Zoran Josip, posestnik v Gor. vasi; Žagar Ivan, posestnik v Vinci; Demšar Ivan, nadučitelj v Šmarjeti; Cimermančič Frančišek, posestnik v Vel. Cerovcu; Avsec Anton, posestnik v Ivanjkovcih; Vrlinič Štefan, posestnik v Bojancih; Vrlinič Jovo, posestnik v Bojancih; Vrlinič Rade, posest. v Bojancih; Vrlinič Jovo, posestnik v Bojancih; Vrlinič Niko, pos. v Bojancih; Ikovič Peter, posestnik v Bojancih; Ribič Henrik, c. kr. gozdni oskrbnik na Bledu; Hromek Josip, stavbenik na Bledu; Kolenc Martin, posestnik v Križu; Korelc Nikolaj, posestnik v Gorenji vasi; Rakovec Frančišek, kaplan v Semiču, Sepahar Anton, posestnik v Semiču; Plut Josip, posestnik v Vavpčji vasi; Črne Andrej, stavbni risar v Stožicah; Strle Josip, posestnik v Tavzlih; Grad Jakob, posestnik v Vevčah; Vidic Frančišek, posestnik v Kamniku; Volk Jakob, posestnik v Suhorji; Melicher Frančišek in Bächer Rudolf, tvornica kmet. strojev na Dunaju; Obljubek Karol, učenec na dež. kmet. šoli v Gorici; Logar Matija, posestnik v Grahovem pri Cerknici; Križnar Jurij, posestnik v Devnicah; Kogej Ivan, rudar in posestnik v Idriji; Šajn Ivan, posestnik v Podstenjaku; Markež Ivan, posestnik v Srednji vasi; Stare Ivan, posestnik v Češnjici; Grkman Anton, posestnik v Zalogu; Šarh Ana, pos. v Rušah; Zofič J., pos. v Cirkniku; Munič Fr.

pos. v Obrežjah; Zofič Andrej, posestnik v Cirkniku; Kos Štefan, posestnik na Jesenicah; Humek Jakob, posestnik v Obrežjah; Semenčič Jožef, posestnik v Novi vasi; Šetinec Martin, gostilničar na Jesenicah; Jurman Terezija, gostilničarka na Jesenicah; dr. Kržišnik Josip, dekan v Trnovem; E. baron pl. Levetzow, graščak na Slapu; Černič Alojzij, posestnik v Metliki; Vukšinič Anton, posestnik v Soržakih; Globočnik Ivan, posestnik v Gorici; Šlibar Matevž, posestnik v Mošnjah; Praprotnik Anton, gostilničar v Mošnjah; Brtoncelj Ivan, posestnik v Mošnjah; Žavbi Josip, posestnikov sin v Češnjici; Rac Ivan, posestnik v Št. Janžu; Zarnik Ivan, posestnik in gostilničar v Adergazu; Debeljak Ivan, posestnik v Smolnem; Šuklje Ivan, posestnik v Bošnji vasi; Okoren Anton, posestnik v Mostu; Trilar Jernej, posestnik v Stražišču; Vilfan Frančišek, posestnik v Zgor. Batnjah; Rožič Frančišek, gostilničar v Stražišču; Rozman Frančišek, posestnik v Stražišču; Kovačič Emanuel, mizar v Stražišču; Mrak Frančišek, posestnik v Stražišču; Bajželj Frančišek, posestnik v Stražišču; Šmid Pavel, posestnik v Stražišču; Ribič Andrej, čevljar v Stražišču; Debevec Anton, posestnik na Viču; Rožman Jurij, posestnik v Borštu; Šuštaršič Ivan, posestnik v Gradacu; Ulčar Frančišek, posestnik v Štangarskih Poljanah; Perme Ivan, posestnik v Štangarskih Poljanah; Bevec Ivan, posestnik v Brezovem; Doleš Ivan, posestnik v Gor. Logatcu; Mrzlikar Ivan, posestnik v Sinji gorici; Brenčič Josip, posestnik na Vrhniku; Borja Ivan, posestnik v Lipoglavu; Bizjak Martin, posestnik v Gorenji Lepi vasi; Žnidaršič Anton, posestnik v Malem trnu; Janez Karol, posestnik v Ravni; Povh Anton, posestnik na Blatu; Huč Frančišek, posestnik v Gor. Ponikvah; Zupančič Josip, posestnik v Trebnjem; Podpadar Anton, posestnik v Trebnjem; Eršek Frančišek, posestnik v Medvedjem selu; Travnik Frančišek, posestnik v Trebnjem; Meglič Marija, posestnica v Dol. Nemški vasi; Škoda Anton, posestnik v Vinji gorici; Gabrijel Frančišek, posestnik v Pristavi; Božič Simon, p. d. Oberman, posestnik v Dholici; Marinko Frančiška, posestnica v Vnanjih goricah; Kralj Alojzij, posestnik v Štritu; Molek Bara, posestnica v Bojanji vasi; Kogovšek Frančišek, posestnik na Potoku; Brađač Frančišek, posestnik v Loški vasi; Hanzl Žiga, klepar v Metliki; Penič Anton, posestnik v Dolnji Pirašci; Kunst Jakob, posestnik v Kosezah; Zidanšek Anton, posestnik v Špitaliču; Babnik Frančišek, posestnik v Mostah; Kastelic Frančišek, posestnik v Hrastovem dolu; Marinčič Frančišek, posestnik v Mali Žalni; Blaž Matevž, posestnik v Mostah pri Ljubljani; Andretto Rajmund, tvorničar na Viču.

Vabilo

k običnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah (Gorenjsko), ki bo v nedeljo, 9. maja t. l. ob pol osmih zjutraj v šoli.

SPORED:

1. Poročilo načelnika.
2. Dopolnilna volitev v odbor.
3. Volitev odposlanca za Ljubljano.
4. Slučajnosti.

Če bi ob določenem času ne bilo zadostnega števila udov navzočih, bo zborovanje pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Kmetijska podružnica Begunje — Gorenjsko,
dne 23. aprila 1909.

V. Zavri, načelnik.

Listnica uredništva.

F. Ž. v S. Na Kranjskem marsikje izdelujejo pasti za polhe, a nam ni znan naslov nobenega izdelovalca. Morda nam ga sporoči kdo izmed naših čitateljev, za kar tem potom prosimo, in če nam dojde, Vam ga naznanimo.

Mohtnik. Vaše vprašanje je brez podpisa, zato načelno ne odgovorimo. Prasiči so prehlajeni, ali pa izvirajo od svinje, ki je bila zaskočena od mrjasca, ki ji je bil v sorodu.